

มาตรการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย คือมาตรการที่รัฐใช้บังคับ
แก่บุคคลเป็นรายบุคคลเพื่อป้องกันผู้ที่มีแนวโน้มในแง่อาชญากรรมเป็นผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม
มิให้กระทำความผิดซ้ำอีก แต่มาตรการที่รัฐใช้บังคับแก่บุคคลเป็นรายบุคคล เพื่อให้เกิดความ
ผาสุก และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมนั้นมีหลายรูปแบบควบคู่กัน ซึ่งนำมา
พิจารณาเปรียบเทียบกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น การรอกการลงโทษ การพักการ-
ลงโทษ การลงโทษโดยให้ระบบคำพิพากษาไม่ตายตัว การชดเชยการฟ้อง การคุมประพฤติ
การยึดและถอนใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ มาตรการที่รัฐใช้ต่อคนบางจำพวกซึ่งมีความ-
ประพฤติก่อนไม่สมควร แต่ยังไม่มีความผิดถึงขั้นจะเป็นอันตรายต่อสังคม ดังมาตรการที่ใช้
ต่อบุคคลขอทาน ผู้แสวงหารายได้ด้วยการตาบอด คนต่างดาว เด็กบางจำพวก
ซึ่งโดยความมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นที่เคียดแค้นว่าความแก่สาหัส
ซึ่งอาจกระทำโดยการให้การอบรมแก่อาชีพ การสงเคราะห์ การเนรเทศ ในบทนี้
จึงจะได้นำมาตรการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยดังกล่าวนี้มาวิเคราะห์
แต่ละชนิดไป

ตอนที่ 1 การรอกการลงโทษ

การรอกการลงโทษเป็นวิธีการที่ศาลใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของโทษจำคุกระยะสั้น
อย่างหนึ่ง โดยเห็นว่าการฟ้องและคำพิพากษาลงโทษก็เป็นการตกเตือนที่เพียงพอสำหรับ
ผู้กระทำความผิดบางคนแล้ว (ในประเทศฝรั่งเศสจึงได้ขยายการรอกการลงโทษไปใช้กับโทษปรับด้วย) 206

206 โกลแมน ภักดิ์ภิมมย์, คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญา-
วิทยา, ชุดที่ 2 (แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
อัครสาเนา, 2519), หน้า 1,3

การรอกการลงโทษนั้นใช้กับผู้กระทำผิดเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กระทำ ความผิดเป็นครั้งแรก และสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรงมากนัก ถ้ามีเหตุผลสมควรที่ แสดงว่าผู้นั้นอาจกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ การรอกการลงโทษจึงแสดงเหตุที่ไม่ควรต้อง มีการป้องกันการกระทำผิดในภายหน้าอยู่ในตัว²⁰⁷ กล่าวคือผู้ที่ได้รับการรอกการลงโทษ นั้นย่อมแสดงว่าเป็นผู้ที่ไม่มีสภาพที่เป็นอันตราย ลักษณะของการรอกการลงโทษจึงต่างกับ วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคมมิให้เกิดความผิดขึ้นใน อนาคตโดยการป้องกันโดยเฉพาะ โดยเพ่งเล็งลักษณะหรือสภาพของบุคคลหรือสิ่งของ ที่เรียกว่าสภาพที่เป็นอันตราย

ประมวลกฎหมายอาญามีบัญญัติถึงวิธีการรอกการลงโทษไว้ในมาตรา 56, 57, 58

มาตรา 56 บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งจะมีโทษจำคุก และในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏ ว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความ ผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะทางจิต นิสัยอาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่น อันควรปรานีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนด โทษไว้ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายใน ระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะ กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติก่อนผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้"

เงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติก่อนผู้นั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือ หลายข้อ ดังต่อไปนี้

²⁰⁷ โกเมน ภัทรภิรมย์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

จิตติ ศิงศกรทิพย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา, ภาค 1, ตอนที่ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม, พระนคร: แสงทองการพิมพ์, 2518), หน้า 996, 1037.

1. ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราวเพื่อพนักงานจะไต่สอบถามแนะนำช่วยเหลือ หรือซักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ
2. ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจลักษณะ
3. ให้ละเว้นการคบค้าสมาคม หรือการประพฤติโคธอันอาจนำไปสู่การกระทำ ความผิดเช่นเดียวกันอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจจะแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังไม่ได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกได้"

เกี่ยวกับวิธีการรอกการลงโทษ

1.1 ตามมาตรา 56 นี้ ศาลอาจสั่งให้รอกกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ

โดยปกติเมื่อศาลวินิจฉัยว่าจำเลยทำผิดตามฟ้องโจทก์แล้วศาลจะกำหนดโทษลงในคำพิพากษาให้ลงโทษอย่างไร ลงโทษเท่าใด การลงโทษตามคำพิพากษาจะไต่เริ่มขึ้น

กรณีที่มีการรอกการกำหนดโทษนั้น เมื่อศาลได้วินิจฉัยว่าจำเลยทำผิดจริงตามฟ้องศาลยังไม่ได้กำหนดโทษ และยังไม่สั่งลงโทษจำเลย แต่จะปล่อยจำเลยไปโดยมีเงื่อนไขว่าจำเลยอย่าไปทำความผิดขึ้นมาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดเป็นการคาดโทษจำเลยเอาไว้ เพื่อจำเลยจะได้ระมัดระวังรักษาเนื้อรักษาศัวเอาไว้ให้ดี ถ้าในระหว่างนั้นจำเลยไม่ได้ทำความผิดอะไรจำเลยก็หมดภาระข้อผูกพันไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้าจำเลยเกิดทำผิดขึ้นก็เป็นที่น่ากลัวไม่รู้ว่าในคดีก่อนศาลจะลงโทษกี่ปี และเมื่อรวมกับคดีนี้จะเป็นสักกี่ปีก็เป็นเรื่องน่ากลัวพอสมควร

กรณีศาลรอกการลงโทษ เมื่อศาลวินิจฉัยว่าจำเลยทำผิดตามฟ้อง ศาลจะกำหนดโทษลงไปเลยแต่ยังไม่ให้ลงโทษจำเลย ศาลจะรอเอาไว้ลงเพื่อบวกกับคดีหลัง ถ้าจำเลยทำผิดขึ้นมาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ถ้าไม่ได้กระทำผิดก็ไ้รางวัล เช่นเดียวกันคือ โทษที่รอเอาไว้ก็หมดสิ้นไป

1.2 ใช้เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น

อำนาจการรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษนั้นใช้เฉพาะกับโทษจำคุก เท่านั้น โทษอย่างอื่น เช่นโทษปรับ หรือโทษกักขังจะนำวิธีการรอกการลงโทษมาใช้ไม่ได้ (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสนั้นขยายการรอกการลงโทษไป ไร้กับโทษปรับด้วย)²⁰⁸ โทษจำคุกนี้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น โทษจำคุกตามกฎหมายอื่นก็เอามารอได้ โทษจำคุกที่ศาลจะรอได้ต้องเป็นโทษจำคุกที่ศาลจะลงโทษไม่เกิน 2 ปี โดยไม่คำนึงว่าโทษนั้นกฎหมายกำหนดขั้นสูงสุดทำเอาไว้กี่ปี สำคัญที่ว่าเมื่อศาลจะลงโทษต้องไม่เกิน 2 ปี ศาลคิดจะลง 4 ปี แต่เมื่อลดแล้ว 2 ปี ก็จะไม่เข้ากรณีที่จะรอได้ โทษ 2 ปีนี้จึงเป็นโทษที่จะลงกันจริง ๆ โทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี อาจจะมีโทษอื่นพ่วงท้ายมาอีกก็ได้ เช่นโทษปรับปรับทรัพย์สิน กรณีเช่นนี้ศาลก็อาจจะรอโทษจำคุกไว้ได้ แต่โทษอื่นต้องรับตามปกติ เพราะเราต้องการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกเท่านั้น โทษอื่นกฎหมายไม่เปิดโอกาส

1.3 ไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน

โทษจำคุกนั้นหมายถึงได้มีการจำคุกจริง ๆ กรณีอาจจะเป็นไปได้ที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก แล้วจำเลยหลบหนีไปจนล่วงเลยเวลาการลงโทษ เช่นนี้ก็ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน การที่จำเลยถูกขังระหว่างสอบสวน พิจารณาหรืออุทธรณ์ฎีกา ไม่ได้ถือว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน กรณีที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและ

²⁰⁸ โทกเมน ภัทรภิมย์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ได้ถูกจำคุกแล้วต่อมาภายหลังมีกฎหมายใหม่ออกมาว่า การกระทำของจำเลยไม่เป็น
ความผิดอีกต่อไป ก็ถือว่าจำเลยไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้เคยกระทำความผิด ก็
เท่ากับว่าจำเลยไม่เคยต้องโทษจำคุกเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แม้จำเลยจะเคยต้องคำ
พิพากษาให้จำคุกมาก่อนแต่ได้รับการยกโทษตามมาตรา 55 กิติ หรือได้รับเปลี่ยนโทษ
จำคุกเป็นกักขังตามมาตรา 55 กิติ หรือได้รับเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังตามมาตรา 23
กิติ หรือได้รับการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นให้ส่งตัวไปสถานพินิจคุ้มครองเด็กตาม พ.ร.บ.
จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกิติ ย่อมถือได้ว่าไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อนเช่นกัน
ยิ่งไปกว่านี้ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุก และได้รับการรอกการลงโทษก็ถือว่า
ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ดังนั้นถ้าจำเลยมากระทำความผิดภายในระยะเวลาที่ศาล
กำหนดไว้ แต่ศาลอาจจะเห็นสมควรรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษไว้ได้²⁰⁹

สำหรับกรณีที่จำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ
ไปโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลก็ยังรอกการลงโทษหรือกำหนดโทษได้ ทั้งนี้
ก็เพราะการได้รับโทษจำคุกเนื่องจากทำผิดโดยประมาทหรือลหุโทษนั้น ผู้กระทำความผิดไม่มี
สันดานชั่วร้ายแต่อย่างใด ควรจะให้โอกาสแก่เขาอีกครั้งหนึ่ง ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็น
สมควร

1.4 ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจใช้ดุลพินิจ

การรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ เป็นเรื่องที่ศาลต้องใช้ดุลพินิจ
กฎหมายเพียงวางหลักเกณฑ์เอาไว้กว้าง ๆ เท่านั้นเอง ไม่ใช่เมื่อเข้าหลักเกณฑ์แล้ว
จะต้องมีการรอกลงโทษเสมอไป

²⁰⁹ ประเสริฐ จันทรวุฒ, "วิธีการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกกระยะสั้น,"
รายงานการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคม จัดโดยคณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พระนคร: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2500), หน้า 221 - 222.

นอกจากเกณฑ์เรื่องโทษจะลงไม่เกินสองปี และไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นกรณีรับโทษเฉพาะประเภทหรือทำผิดหลายโทษแล้ว ยังมีเกณฑ์ศาลจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงต่อไปนี้ด้วย คือ

1. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด
2. สภาพแห่งความผิด
3. เหตุอันอันควรปราณี

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดนั้น ศาลต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้²¹⁰

- ก. อายุ เช่น จำเลยอายุยังน้อยไม่มีความรู้ผิดชอบดีพอ หรือว่าจำเลยอายุมากแล้ว เพิ่งจะได้กระทำความผิด
- ข. ประวัติดู เช่น เคยมีประวัติที่เด่นมาตลอด
- ค. ความประพฤติ จำเลยมีความประพฤติดี เพิ่งมาหลังพลาดกระทำความผิดขึ้น เนื่องจากเพื่อนฝูงชักชวนไป
- ง. สติปัญญา จำเลยอาจมีสติปัญญาไม่ดี เพื่อนฝูงชักชวนไปได้ง่าย
- จ. สุขภาพ เช่น ขณะกระทำความผิดจำเลยสุขภาพไม่ดี ใจคอหงุดหงิดหรือจำเลยร่างกายพิการ เป็นต้น
- ฉ. ภาวะแห่งจิต ก็ต้องคำนึงว่าขณะที่จำเลยทำผิดนั้นภาวะแห่งจิตของจำเลยเป็นอย่างไร จิตบกพร่อง โรคจิตเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่
- ช. นิสัย ซึ่งหมายถึงความเคยชิน ถ้าผู้กระทำความผิดมีนิสัยก็ควรพิจารณาการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ
- ซ. อาชีพ ผู้กระทำความผิดมีอาชีพอะไร สุขจริตหรือหุนจจริต อาชีพหล่อแหลมต่อการกระทำความผิดหรือไม่

²¹⁰ ประเสริฐ จันทร์เวช, เรื่องเดียวกัน, หน้า 222 - 223.

ญ. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่จำเลยจะกระทำผิดบางกรณีก็ควรเห็นใจจำเลย เพราะเขาเลือกสิ่งแวดล้อมเองไม่ได้

สภาพของความผิด

ศาลต้องคำนึงถึงความผิดที่จำเลยได้กระทำผิดขึ้นว่า มีสภาพร้ายแรงอย่างไร ศาลต้องคำนึงควยว่าถ้าการลงโทษหรือการกำหนดโทษเอาไว้ จะทำให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่างหรือไม่ และกล่าวหาความผิดอย่างเดียวกันหรือไม่

เหตุอันควรปราณี

เหตุอันควรปราณีนี้ใกล้เคียงกับเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ดังนั้น ในทางปฏิบัติข้อเท็จจริงอันเดียวกันอาจจะทำให้ผู้กระทำผิดได้รับบรรเทาโทษตามมาตรา 78 และได้รอกการลงโทษด้วยก็ได้

เมื่อศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษแล้ว ก็จะต้องกำหนดไว้ในคำพิพากษาว่าให้รอกไว้ภายในระยะเวลาเท่าใด ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดระยะเวลาเท่าใด ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดระยะเวลาเท่าใดก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา ในระหว่างที่รอกการลงโทษหรือรอกกำหนดโทษ ศาลมีอำนาจที่วางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติด้วยหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร เงื่อนไขคุมประพฤติของผู้กระทำผิดนั้น มีบัญญัติในมาตรา 56 วรรค 2 และวรรค 3 ซึ่งศาลจะไขข้อเคี่ยวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมของผู้กระทำผิดแต่ละคน และเมื่อศาลได้เลือกเงื่อนไขข้อใดเพื่อคุมประพฤติแล้ว ไข่ว่าจำต้องไขเงื่อนไขข้อนั้นตลอดระยะเวลาของการรอกการลงโทษ รอกการกำหนดโทษ มาตรา 56 วรรคสามให้อำนาจศาลที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้

สำหรับกรณีที่ศาลพิพากษาให้รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ แต่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติไว้ ซึ่งศาลก็มีอำนาจทำได้ในระหว่างที่รอกอยู่นั้น ศาลเห็นสมควรกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติขึ้น ศาลจะทำได้หรือไม่ มีผู้เห็นว่ากรกำหนด

เงื่อนไขของประพจน์นั้นต้องกำหนดเสียแต่ก่อนแรกจะมาเพิ่มเติมภายหลังไม่ได้ จะกลายเป็นการแก้ไขคำพิพากษาโดยไม่ใช่อำนาจแก้ไข และการแก้ไขเพิ่มเติมความมาตรา 56 บรรทัดสามนั้นเป็นเรื่องของการแก้ไขข้อกำหนดเดิมซึ่งได้กำหนดเอาไว้แล้วว่า พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ข้อกำหนดเดิมนั้นใช้ไม่ได้ กฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้ร้องขอเพื่อศาลได้กำหนดเงื่อนไขใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

เมื่อศาลได้วางข้อกำหนดเงื่อนไขของประพจน์เอาไว้แล้ว ผู้กระทำผิดก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น หากไม่ปฏิบัติตาม ศาลก็มีอำนาจที่จะตัดเงื่อนไขของผู้กระทำผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือศาลอาจจะสั่งให้มีการลงโทษหรือไว้ หรือถ้ารอการกำหนดโทษไว้ (ศาลจะกำหนดโทษและสั่งลงโทษนี้ทันทีก็ได้ ศาลจะเลือกเอาทางใดก็ได้แล้วแต่ศาลเห็นสมควร มิใช่ว่าศาลตัดเงื่อนไขเสียก่อนแล้วจึงสั่งลงโทษ ศาลอาจจะสั่งลงโทษเลยโดยไม่มี การตัดเงื่อนไขก็ได้ (มาตรา 57)

1.5 ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษหรือไว้เมื่อใด

ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษหรือไว้เมื่อ

ก. มีการละเมิดข้อกำหนดเงื่อนไขของประพจน์ (มาตรา 57)

ข. มีการกระทำความผิดขึ้นในระยะเวลาที่รอการลงโทษ (มาตรา 58 บรรทัดแรก)

สำหรับข้อความในมาตรา 57 ไม่มีปัญหาอย่างใด แต่มาตรา 58 บรรทัดแรกมีปัญหาที่น่าพิจารณาอยู่บางประเด็น

มาตรา 58 บรรทัดแรก มีใจความว่า " ถ้าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลพิพากษาคดีหลังกำหนดโทษรอการกำหนดไว้ ในคดีก่อนรวมเข้ากับโทษคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษ ในคดีหลังแล้วแต่กรณี..."

ถ้อยคำหลังนี้อยู่ในอำนาจของศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าเป็นการรอการลงโทษ ศาลแขวงสมควรที่จะเอาโทษที่ศาลในคดีแรกเอาไว้แล้วมารวมได้โดยใช่ -

คำนี้ว่าโทษนั้นเกินอำนาจศาลแขวงหรือไม่ เพราะศาลแขวงไม่ได้พิจารณาพิพากษาในคดีนั้นเป็นแต่เพียงเอาโทษมารวมเท่านั้นเอง ปัญหาจะเกิดก็เมื่อศาลในคดีแรกออกการกำหนดโทษเอาไว้แล้ว ในคดีหลังอยู่ในอำนาจศาลแขวงพิจารณาพิพากษาได้ และกรณีเข้าเกณฑ์ที่เอาโทษมารวมกันได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58 กรณีเช่นนี้ ศาลแขวงจะกำหนดโทษในคดีแรกเกินอำนาจศาลแขวงได้หรือไม่ ปัญหานี้มีความเห็นกันสองฝ่าย ฝ่ายแรกเห็นว่าศาลแขวงมีอำนาจกำหนดโทษได้ แม้จะเกินอำนาจของศาลแขวงก็ตาม เพราะเหตุว่าศาลแขวงเพียงทำหน้าที่พิพากษาคดีแล้วเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการพิจารณาพิพากษา อีกความเห็นหนึ่งเห็นว่าศาลแขวงจะกำหนดโทษให้เกินอำนาจของศาลแขวงไม่ได้ ศาลแขวงต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดเป็นผู้กำหนดโทษให้แทน ²¹¹ ปัญหาเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของมาตรา 58 ที่ว่า "...ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอกการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี..." ประกอบกับความเห็นของฝ่ายแรกแล้ว เห็นว่าศาลแขวงมีอำนาจกำหนดโทษได้แม้จะเกินอำนาจของศาลแขวงก็ตาม

ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษมาแล้วเกินกว่าหนึ่งครั้ง จะต้องเอาโทษที่รอไว้ครั้งไหนบ้างมารวมกับโทษในคดีหลัง ทั้งนี้ แล้วแต่ว่าการกระทำความผิดในครั้งหลังอยู่ในระหว่างระยะเวลาการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษอยู่หรือไม่ หากอยู่ที่เอามารวมหมด แต่ถ้าสมมติการกระทำความผิดในครั้งสุดท้ายนั้นล่วงเลยระยะเวลาของการรอครั้งแรกแล้ว ก็เอาโทษมารวมเฉพาะการกระทำความผิดครั้งที่ยังไม่ล่วงเลยระยะเวลาเท่านั้น

1.6 ผู้กระทำความผิดจะหลุดพ้นจากโทษที่รอไว้เมื่อใด

มาตรา 58 วรรคท้าย บัญญัติว่า แต่ถากายในเวลา^๑ที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา 56 ^๒ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวนั้นในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษหรือถูกลงโทษในคดีนั้นแล้วแต่กรณี

²¹¹ ประเสริฐ จันทรวาท เรื่องเดียวกัน, หน้า 233-234

ตอนที่ 2 การพักการลงโทษ (parole)

ทัศนคติที่ว่า เป็นวิธีการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดภายนอกเรือนจำทัณฑสถานคือ เป็นวิธีการปล่อยตัวผู้กระทำผิด ซึ่งถูกลงโทษจำคุกและได้ถูกคุมขังในเรือนจำทัณฑสถาน มาแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่ง หลักการพักการลงโทษ คือการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติ เพื่อไม่ให้ เป็นภัยต่อสังคม และเป็นทางทดลองว่าผู้กระทำผิดจะออกไปอยู่ร่วมกับสังคมได้หรือไม่ ถ้ามีทำที่บ่งบอกแน่ชัดว่าจะเป็นภัย ทางคณะกรรมการก็จะสั่งเพิกถอนพักโทษ (revoke) จับตัวคุมขังไว้รับโทษต่อไปตามเดิม

การพักการลงโทษต่างกับการรอกการลงโทษตรงที่การรอกการลงโทษ ผู้กระทำผิด ไม่ได้ถูกส่งตัวเข้าคุมขังในเรือนจำ ทัณฑสถาน ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 การพักการลงโทษเป็นประโยชน์ซึ่งนักโทษเด็ดขาดประพฤติคนดี ประกอบใน ด้านการศึกษาได้ผลก้าวหน้า และขยันขันแข็งในการทำงาน เกิดผลดี หรือทำความดีความชอบแก่ทางราชการ ผู้ที่ได้รับการรอกการลงโทษนั้น จึงยอมแสดงอยู่เองว่าเป็นผู้ที่ไม่ มีสภาพเป็นอันตราย ลักษณะของการพักการลงโทษจึงต่างกับวิธีการเพื่อความปลดปล่อยซึ่ง เป็นมาตรการที่รัฐใช้บังคับแก่บุคคลผู้ที่มีองในแง่อาชญาว่าเป็นผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อ สังคม มิให้กระทำผิดหรือมิให้กระทำผิดขึ้นอีก

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

2.1 ระบบการพักการลงโทษของไทย เป็นการให้อำนาจฝ่ายบริหารที่จะแก้ไข คำพิพากษาของศาลซึ่งพิจารณาจากผลตามโครงการฝึกอบรมแก้ไขความประพฤติ (reformation) ทางเรือนจำทัณฑสถาน

2.2 เกณฑ์ที่นักโทษจะได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ตาม พ.ร.บ. ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต และระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตาม เงื่อนไขนั้นให้กำหนดไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ไม่เกินกำหนดโทษที่เหลืออยู่ (มาตรา 32 อนุ 5)

2.3 เกณฑ์ที่นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับพักการลงโทษกำหนดดังนี้ นักโทษชั้นเยี่ยมไม่เกิน 1 ใน 3 ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษ นักโทษชั้นดีไม่เกิน 1 ใน 4 นักโทษชั้นดีไม่เกิน 1 ใน 5 (กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2505) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479²¹² ซึ่งให้ยกเลิกข้อ 46 แห่งกฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 ลงวันที่ 21 เมษายน 2480 และให้ใช้ข้อความใหม่นี้แทน)

2.4 กรรมการการพักการลงโทษ จะพักการลงโทษได้ต่อเมื่อคณะกรรมการการพักการลงโทษเห็นชอบ คณะกรรมการมี 2 ประเภท คือ

ก. คณะกรรมการสำหรับเรือนจำภูมิภาค มีผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน และข้าราชการชั้นประจำแผนก (เทียบระดับ 2) ขึ้นไปซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งขึ้นอีก 2 นาย

ข. คณะกรรมการสำหรับเรือนจำกลาง กอปรด้วยข้าราชการชั้นหัวหน้าแผนก (ระดับ ซี.4) เพื่อสิบที่ตั้งขึ้นไม่น้อยกว่า 3 นาย (กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2478 ลงวันที่ 21 เมษายน 2480²¹³ ข้อ 91)

ในกรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 46 ก็ได้ แต่ต้องมีกรรมการซึ่งกอปรด้วยกรรมการอีกชุดหนึ่งพิจารณาอนุมัติ คือ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ประธานกรรมการ ผู้แทนกรมตำรวจ ผู้แทนกรมการปกครอง และผู้แทนกรมอัยการ

²¹² ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพิเศษ, เล่ม 79 ตอนที่ 106 วันที่ 1 ธันวาคม 2505, หน้า 4.

²¹³ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 54 ตอนที่ 6 ลงวันที่ 26 เมษายน 2480, หน้า 221.

(กฎกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2469 ลงวันที่ 21 เมษายน 2480 ข้อ 92)

2.5 วิธีดำเนินการพักการลงโทษกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบเรื่องการพักการลงโทษ ลง น วันที่ 20 มกราคม 2496 ข้อ 1 มีความว่า ทุกระยะ 6 เดือน (แต่ต่อมากรมราชทัณฑ์ออกระเบียบกำหนดให้เป็นงวดละ 3 เดือน) ให้ผู้สดีเรือนจำทำการสำรวจนักโทษเค็ดขาดคนใดมีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ เสนอผู้บัญชาการเรือนจำทำการสอบประวัติ และผู้ที่ให้ความอุปการะที่อยู่อาศัย อาชีพ การงานให้ประกอบ โดยขอให้นายอำเภอท้องที่ ๆ นักโทษมีภูมิลำเนาที่อยู่สอบสวนให้ และให้ติดขอความยินยอมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ที่นักโทษจะออกไปอยู่ด้วย เมื่อได้รับรายละเอียดแล้วให้ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาวินิจฉัยว่าสมควร ได้รับการพักการลงโทษหรือไม่²¹⁴

ตอนที่ 3 ระบบคำพิพากษาไม่ตายตัว (system des sentences indeterminés)

ในระบบนี้ศาลจะพิพากษาว่าให้จำคุกผู้กระทำความผิดแต่ไม่กำหนดเวลาจำคุกไว้ล่วงหน้า ผู้กระทำความผิดจะถูกจำคุกจนกว่าจะเห็นว่าสามารถปล่อยออกมาได้โดยไม่มีภัยแล้ว ท่านองเดียวกับคนไข้ในโรงพยาบาลที่จะออกจากโรงพยาบาลได้ก็เมื่อหายป่วยแล้ว ในระบบนี้ระยะเวลาที่จะถูกจำคุกขึ้นอยู่กับความประพฤติของผู้กระทำความผิดอยู่ในเรือนจำ ระบบคำพิพากษาไม่ตายตัวนี้จึงต่างกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มากนัก เพราะผู้กระทำความผิดจะถูกจำคุกอยู่จนกว่าจะเห็นว่าสามารถปล่อยออกมาได้โดยไม่มีภัยแล้ว ซึ่งคล้ายกับลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้บังคับต่อผู้มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม

²¹⁴ เจน สุนทรวิภาต, "พักการลงโทษ" รายงานการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคม จัดโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 129.

จนเห็นว่าเขาหมดสภาพเป็นอันตราย แต่อย่างไรก็ตามการลงโทษโดยคำพิพากษาไม่
ตายตัวนี้ การที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลงโทษนั้นก็ย่อมพิพากษาโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบ
ของผู้กระทำผิด ซึ่งต่างกับการที่จะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น เป็นการใช้บังคับโดย
คำนึงถึงสภาพที่เป็นอันตรายเป็นหลัก

การไม่กำหนดเวลาจำคุกตายตัวนี้อาจเป็นได้ 2 แบบ คือ ไม่มีการกำหนด
เวลาไว้เลย (indetermination absolue) หรือกำหนดไว้กว้าง ๆ ระหว่างระยะ
เวลาต่ำสุดกับระยะเวลาสูงสุดที่จะถูกจำคุกก็ได้ (indetermination relatif.)²¹⁵
ในปัจจุบันการใช้ระบบคำพิพากษาที่ไม่กำหนดเวลาลงโทษแน่นอนได้รับความนิยมมากเช่น
ในสหรัฐอเมริกา (รัฐนิวยอร์ก) ใช้กับผู้กระทำผิดที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ที่มีท่าทีว่าจะ
สามารถกลับตัวได้ ในอังกฤษได้ใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์ก่อน ต่อมาก็ได้ใช้กับผู้
กระทำผิดคดีฉ้อโกง ในประเทศทางสแกนดิเนเวียก็ใช้วิธีการนี้²¹⁶

การใช้ระบบนี้มีผลกระทบกระเทือนถึงหลักที่ว่าโทษต้องเป็นไปตามกฎหมาย
(légalité des peines) และมีผู้โต้แย้งอยู่มากโดยเห็นว่าแม้วิธีการนี้จะให้ความหวัง
แก่ผู้ถูกจำคุกในอันที่จะได้รับการปลดปล่อยโดยเร็ว แต่การไม่กำหนดเวลาจำคุกไว้ก็ทำ
ให้ผลในทางข่มขู่ของโทษต่อบุคคลทั่ว ๆ ไป (intimidation collective) ไม่เกิด
ขึ้น สำหรับฝ่ายสนับสนุนระบบนี้ก็ว่า การข่มขู่เป็นส่วนรวมของโทษนั้นได้ลดความสำคัญ
ลงไปมากแล้ว ระบบนี้มีข้อเสียที่นักโทษที่ฉลาดก็สามารถที่จะแสวงหาเป็นกบฏตัวได้เพื่อ
ให้ได้รับการปลดปล่อยเร็ว และอีกประการหนึ่งทำให้นักโทษที่มีจิตใจอ่อนแอเกิดความรู้สึก

²¹⁵ โกลแมน ภทธรภิรมย์, คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา 2 (แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา, 2519), หน้า 14.

²¹⁶ โกลแมน ภทธรภิรมย์, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

หอทแก้ และกระบวนการระงับการที่ไม่ทราบกำหนดเวลาจำคุก นอกจากนั้นข้อเสียที่เด่นชัดก็มาก มีอีก 2 ประการ คือ ในแง่วิทยาศาสตร์แล้ว ในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถที่จะกำหนดได้อย่างแน่นอน จากการทดสอบทางจิตวิทยาการแพทย์ (medicosocio-psychologies) ว่าบุคคลใดได้กลับตัวหายแล้วแน่นอนหรือไม่ อีกประการหนึ่งระบบนี้เสรีภาพของผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับความพอใจของทางราชการ ที่มีหน้าที่กำหนดระยะเวลาลงโทษ ซึ่งคนใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้องก็ได้ ในแง่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำผิด มีความเห็นว่า²¹⁷ ไม่ควรให้การกำหนดเวลาจำคุกอยู่ในดุลพินิจของทางราชการหรือฝ่ายบริหาร แต่ควรจะเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการ หรือโดยคณะกรรมการผสมระหว่างผู้พิพากษา ตัวแทนของสมาคมนายจ้าง สมาคมทนายความและแพทย์ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะให้หลักประกันแก่ผู้ถูกจำคุกโดยการกำหนดให้มีกรรมการฝ่ายกลางๆ มากมายก็ตาม การรับแจ้งเรื่องความประพฤติของผู้ถูกต้องซึ่ง ก็มักจะขึ้นอยู่กับรายงานของผู้คุมเป็นสำคัญ ซึ่งเท่ากับเอาอิสระภาพของผู้ถูกต้องไปฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ซึ่งไม่เป็นหลักประกันที่สมควรเลย

ตอนที่ 4 การชดเชยการฟ้อง (suspended prosecution)

หลักการและเหตุผลของการชดเชยการฟ้อง เนื่องจากผู้ต้องหาในคดีอาชญาเป็นจำนวนมากที่กระทำผิดโดยมิได้มีจิตใจเป็นอาชญากรมาก่อน และตามประวัติความประพฤติการึกษา อาชีพ สภาพแวดล้อมแห่งจิตใจบุคคลดังกล่าวเป็นปกติในสายตาของสังคม และบางคนอาจทำประโยชน์ให้แก่สังคมเป็นอย่างมากมาแล้ว แต่ได้มากระทำผิดอาญาโดยสาเหตุบางประการ หรือความผิดบางประเภท เช่น การกระทำโดยประมาท การกระทำบางอย่างที่เป็นความผิดเพราะขัดห้ามของกฎหมาย (mala prohibita) เช่น ความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธปืน การกระทำผิดที่มีสาเหตุมาจากผู้อื่น เช่น การป้องกันเกินเหตุ

การกระทำโดยจำเป็นเกินกว่าเหตุ การกระทำโดยบิดาโทสะ ฯลฯ การกระทำผิดเนื่องจากสภาพแวดล้อมชักนำ เช่นความยากจนเหลือหนาทาน เพราะโอกาสอำนวยให้บุคคลที่กระทำผิดดังกล่าวข้างต้นนี้สมควรที่จะได้รับการผ่อนผัน มีต้องให้ถูกลงโทษทางอาญา เพื่อเปิดโอกาสให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคมอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการนำวิธีการชดเชยการฟ้องมาใช้ กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นว่าน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำผิดตามข้อหาดังกล่าว แต่มีเหตุการชดเชยการฟ้องก็จะยังไม่ฟ้องผู้ต้องหา แต่จะชดเชยการฟ้องไว้ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายกำหนด และจักให้มีการคุมประพฤติโดยนักสังคมสงเคราะห์ เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วไม่ปรากฏว่าผู้นั้นกระทำผิดอีกก็จะส่งจำคุกคดี แต่ถ้ามีการกระทำผิดอีกก็จะถูกฟ้องทั้งคดีที่ชดเชยการฟ้องไว้และคดีที่ทำผิดใหม่ด้วย²¹⁸

ลักษณะของการชดเชยการฟ้องจึงต่างกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะผู้ที่จะได้รับผลการชดเชยการฟ้องนั้นยอมแสดงอยู่ในตัวว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความเป็นอันตราย เช่นเดียวกับผู้ที่จะได้การรอกการลงโทษ

การฟ้องนี้เป็นมาตรการที่กรมอัยการได้เสนอมาขึ้นมาใช้เพื่อเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมโดยจัดให้มีการคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่ยังไม่ควรถูกฟ้องร้องดำเนินคดี เนื่องจากในปัจจุบันการคุมประพฤติจะกระทำได้ต่อเมื่อคดีได้ไปสู่การพิจารณาของศาลแล้วเท่านั้น การปฏิรูปดังกล่าวนี้ยอมเป็นผลดีแก่ผู้กระทำผิดตามหลักสูตรวิชาอาชญาวิทยาและพันธุวิทยาบ้าง การชดเชยการฟ้องสำหรับต่างประเทศนั้น ประเทศนอร์เวย์ได้มีตั้งแต่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1887 ให้อำนาจแก่อัยการในอันที่จะรอกการฟ้องร้องไว้โดยมีเงื่อนไข แม้เห็นว่าถ้าฟ้องไปศาลก็ลงโทษเงื่อนไขนี้ ต่อมาแก้ไขเป็นบังคับให้อยู่ในความควบคุมโดยการคุมประพฤติ ในเยอรมัน ปี 1895 ได้มีพระราชกฤษฎีกากอภัยโทษโดยมีเงื่อนไข เมื่อเห็นว่าการลงโทษนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ

²¹⁸ การชดเชยการฟ้อง (เอกสารของกองวิชาการ กรมอัยการ, อีศึสำเนา, 2519), หน้า 1.

ครั้งแรกใช้ในแซกโซนีต่อมาในรัฐอื่นๆด้วย สาระสำคัญของกฎหมายนี้คือให้อ่านาจแก่พนักงานอัยการในอันที่จะรอกการฟ้องไว้ได้ โดยเมื่อพนักงานอัยการเห็นควรรอกการฟ้องไว้ก็ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นชอบก็จะอนุมัติให้รอกการฟ้องไว้โดยมีเงื่อนไข เมื่อพนักงานกำหนดที่รอกแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็จะเสนอให้มีการอภัยโทษ²¹⁹

วิธีการชลอการฟ้องตามโครงการของกรมอัยการ²²⁰

- ให้อ่านาจพนักงานอัยการที่จะพิจารณาเสนอความเห็นว่าจะชลอการฟ้องใครก็ตาม การสอบสวนไต่ความวาทะทำมิตตามขอหา ควรได้รับการชลอการฟ้อง โดยคำนึงถึงประวัติ ความประพฤติ อุปนิสัย การดำเนินอาชีพ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สภาพความผิด และสภาพแวดล้อมแห่งจิต ฯลฯ

- ให้พนักงานอัยการเสนอความเห็นควรชลอการฟ้องไปยังคณะกรรมการชลอการฟ้อง (Board of Suspended Prosecution) ซึ่งอาจประกอบด้วยหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมตำรวจอธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ อธิบดีกรมการแพทย์ หรือผู้แทน หรือผู้ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้แต่งตั้งให้ดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

- เมื่อคณะกรรมการชลอการฟ้องพิจารณาแล้วไม่เห็นชอบด้วยกับความเห็นของพนักงานอัยการ ก็ต้องยื่นฟ้องผู้ต้องหาคนนั้นไป ถ้าเห็นชอบด้วยก็จะอนุญาตให้มีการชลอการฟ้อง

²¹⁹ ไชยณัฐ ชีรพิชนะ, "อาชญวิทยาว่าด้วยการคุมประพฤติ," จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิตยสารกระทรวงยุติธรรม, เล่ม 10 ปีที่ 4, ตุลาคม 2500 (พระนคร: โรงพิมพ์มหาดไทย, 2500), หน้า 710

²²⁰ การชลอการฟ้อง (เอกสารของกองวิชาการ กรมอัยการ, อัดสำเนา, 2519), หน้า 2

- ผู้ต้องหาที่ได้รับอนุญาตให้ชลอการฟ้อง ต้องได้รับการคุมประพฤติโดยพนักงานคุมประพฤติ (probation officer) ซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่วาระระยะเวลาที่กำหนด เช่น หนึ่งปี หรือสองปี โดยต้องรายงานตัวตามกำหนดด้วย

- เมื่อครบกำหนดการชลอการฟ้องแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องทำรายงานเสนอพนักงานเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ต้องหาค้างกล่าว และพนักงานอัยการจะทำความเห็นเสนอคณะกรรมการชลอการฟ้องต่อไปว่า ควรระงับการฟ้องเด็ดขาดหรือไม่

- ระหว่างการคุมประพฤติ ถ้าผู้ต้องหาประพฤติการผิดชัดแจ้งว่าไม่กลับตนเป็นคนดีหรือผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการคุมประพฤติ คณะกรรมการชลอการฟ้องอาจจะระงับการชลอการฟ้องและให้ฟ้องคดีนั้นต่อไป

- ถ้าระหว่างการคุมประพฤติ ผู้ต้องหากระทำผิดอีกก็จะถูกฟ้องทั้งคดีที่ชลอไว้และคดีความผิดใหม่ด้วย

ตอนที่ 5 การคุมประพฤติ

คำว่า การคุมประพฤติ หรือ probation มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินซึ่งแปลว่า วาระแห่งการพิสูจน์ หรือทดลอง²²¹ ทั้งนี้ หมายถึงการทดสอบความประพฤติหรืออุปนิสัย ศีลธรรม จริยาและระเบียบวินัยของบุคคลว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะอนุมัติให้เข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น ๆ หรือก่อนที่จะแต่งตั้งบุคคลใดเข้าดำรงตำแหน่งรับผิดชอบในกิจกรรมสำคัญก็มักจะให้บุคคลนั้นเข้าฝึกงาน โดยมีผู้ควบคุมแนะนำที่ชำนาญสักวาระหนึ่งก่อน²²²

²²¹David, Dressler. Practice and Theory Probation and Parole (Second Printing; New York and London: Columbia University Press, 1962), p. 6.

²²²นิมมวล เชาวนิช, "การคุมประพฤติ," รายงานการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องอาชญากรรมกับการป้องกันสังคม, จัดโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 241.

ความหมายของการคุมประพฤตินี้ได้นำนักวิชาการ นักอาชญากรรมมาให้คำจำกัดความไว้คล้ายคลึงกันดังนี้

"การคุมประพฤติ หรือ probation หมายถึงวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้พิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะกลับตนเป็นคนดีหรือไม่"²²³

"การคุมประพฤติเป็นวิธีการแก้ไขผู้กระทำผิดโดยการปล่อยตัวไปกักความไว้วางใจว่าผู้นั้นจะประพฤติตนดีได้ตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และให้อยู่ในความสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ"²²⁴

"การคุมประพฤติ คือการสอบสวนความประพฤติของผู้กระทำผิดว่ากระทำผิดเพราะเหตุใด ถ้าเห็นว่าเขายังไม่ชั่วร้ายหรือสงสัยว่ายังไม่ชั่วร้าย หากที่กระทำผิดก็เพราะเหตุอื่นก็ให้รอการฟ้องร้อง การกำหนดโทษ หรือ การลงโทษไว้แล้วแต่กรณี โดยปล่อยตัวผู้นั้นไป แต่ให้อยู่ในความควบคุมของพนักงานคุมประพฤติ (probation officers) ถ้าหากผู้กระทำผิดนั้นกลับตัวได้ในระยะที่กำหนดก็เป็นอันพ้นโทษ แต่ถ้าไปกระทำผิดขึ้นอีกภายในเวลาดำหนดก็นำตัวมาฟ้องร้องกำหนดโทษ หรือลงโทษแล้วแต่กรณี"²²⁵

ตามความหมายของการคุมประพฤติดังกล่าวนี้ พอสรุปได้ว่า การคุมประพฤติคือการสอบสวนความประพฤติของผู้กระทำผิดว่ากระทำผิดเพราะเหตุใด ถ้าเห็นว่าเขายัง

²²³ สมคิด ศรีสังคม, การคุมประพฤติเด็ก (พระนคร: สำนักงานเมธี, 2504), หน้า 53.

²²⁴ ศาลคดีเด็กและเยาวชน, การแก้ไขเด็กกระทำผิด, เอกสารเผยแพร่กิจการ (พระนคร: โรงพิมพ์ศรีกรมมาทิตย, 2507), หน้า 11.

²²⁵ ไชยณัฐ วีระพิชณะ, "อาชญาวิทยาว่าด้วยการคุมประพฤติ," คฤหาสน์, นิตยสารของกระทรวงยุติธรรม, เล่ม 10, ปีที่ 4, ตุลาคม 2500 (พระนคร: โรงพิมพ์มหาดไทย, 2500), หน้า 703.

ไม่ชั่วร้ายหรือสงสัยว่ายังไม่ชั่วร้ายหรือยังไม่มีสภาพเป็นอันตรายแล้ว ก็ให้รอการฟ้องร้อง การกำหนดโทษ หรือการลงโทษ หรือพักการลงโทษ ตลอดจนจนการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือรอการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ แล้วแต่กรณีโดยปล่อยตัวผู้นั้นไป แต่ให้อยู่ในความควบคุมของพนักงานคุมประพฤติ (probation officers) ถ้าหากว่าผู้กระทำความผิดนั้นกลับตัวได้ในระยะที่กำหนดก็เป็นอันพ้นโทษ พนักงานใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย แต่ถ้าทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ หรือกระทำความผิดขึ้นอีกภายในเวลาที่กำหนด ก็นำตัวมาฟ้องร้อง กำหนดโทษ ลงโทษที่พักไว้ หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป ลักษณะของการคุมประพฤติจึงต่างกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นมาตรการที่รัฐใช้บังคับแก่บุคคลผู้ที่มีมองในแง่อาชญาว่าเป็นผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม²²⁶

ตอนที่ 6 การยึดและถอนใบอนุญาตขับรถ

การยึดและถอนใบอนุญาตขับรถ เป็นมาตรการซึ่งใช้ต่อผู้กระทำความผิดเนื่องจากการขับรถยนต์หรือฝ่าฝืนกฎจราจร ซึ่งนอกจากจะมีความผิดและได้รับโทษตามกฎหมายแล้ว รัฐอาจทำการยึดหรือถอนใบอนุญาตขับรถ โดยมีจุดประสงค์เป็นการตัดนิสัยผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการนี้ มาตรการนี้แตกต่างกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพราะผู้กระทำความผิดเนื่องจากการขับรถยนต์ หรือฝ่าฝืนกฎจราจรนั้น ปกติไม่ใช่เป็นผู้ที่มีมองในแง่อาชญาว่าเป็นผู้มีสภาพอันตราย เพราะมักกระทำความผิดโดยประมาท หรือกระทำความผิดเพียงเพราะฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมาย (mala prohibita)

วิธีการนี้ตามกฎหมายไทยปรากฏในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2477 มาตรา 66 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 59 (พ.ศ. 2515) ข้อ 11 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดฝ่าฝืนบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวง ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรได้ออกตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากที่ได้บัญญัติ

ไว้ในมาตรา 30 มาตรา 54 ถึงมาตรา 61 และมาตรา 63 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และให้ศาลมีอำนาจถอนใบอนุญาตขับรถ หรือให้นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถไว้ไม่เกินหนึ่งปีก็ได้

ในกรณีที่นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถ ผู้ถูกยึดใบอนุญาตขับรถจะอุทธรณ์ไปยังอธิบดีกรมตำรวจภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งยึดก็ได้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจให้เป็นที่สิ้นสุด"

มีกฎหมายต่างประเทศที่นำมาเปรียบเทียบ คือ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา 42 m ซึ่งบัญญัติว่า

"(1) บุคคลใดกระทำความผิดอาญาเนื่องจากชัรบถยนต์ หรือเกี่ยวเนื่องจากการชัรบถยนต์ หรือฝ่าฝืนกฎข้อบังคับของการจราจร และถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษหรือศาลปล่อยเพราะยังไม่มีควมรับผิดชอบในทางอาญา ศาลจะมีคำสั่งให้ถอนใบอนุญาตขับขี่เสียด้วย ถ้าศาลเห็นว่าการกระทำความผิดของจำเลยก็โดยเนื่องจากจำเลยยังไม่มีความสามารถเพียงพอในการขับขี่รถยนต์

(2) ศาลมีคำสั่งถอนใบอนุญาตขับขี่ที่ต่างประเทศได้คือเมื่อกระทำความผิดเพราะฝ่าฝืนกฎข้อบังคับการจราจร

(3) นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ใบขับขี่เป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป ในคำพิพากษาศาลจะกำหนดระยะเวลาไว้ ก่อนระยะเวลาที่กำหนดนี้สิ้นสุดลง เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองจะออกใบอนุญาตใหม่ให้แก่จำเลยไม่ได้ ระยะเวลานี้อาจเป็นอย่างต่ำหกเดือนและอย่างสูงห้าปีโดยนับแต่วันคำพิพากษามีผลตามกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งห้ามออกใบอนุญาตให้แก่จำเลยตลอดไปก็ได้

227

"The German Penal Code," 4 The American Series of Foreign Penal Code (London: The Eastern Press Ltd., 1961).

(4) ถ้าต่อมาภายหลังปรากฏต่อศาลว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องห้ามออกใบอนุญาตให้แก่จำเลย เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันความปลอดภัยของสาธารณชนอีกต่อไปแล้ว ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าพนักงานออกใบขับขี่ให้แก่จำเลยก็ได้"

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการยึดและถอนใบอนุญาตขับรถ

6.1 ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2477 มาตรา 66 กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้สองประเภท คือ การยึดและถอนใบอนุญาต โดยให้การถอนใบอนุญาต เป็นอำนาจของศาล ส่วนการยึดใบอนุญาต เป็นอำนาจของนายทะเบียน ซึ่งแตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ซึ่งให้เป็นอำนาจของศาลเท่านั้นเป็นผู้สั่ง และมีอำนาจสั่งถอนเท่านั้นไม่มีอำนาจยึด แต่คำสั่งถอนตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน จะกำหนดเวลาไว้ ซึ่งมีผลคล้ายคลึงกับการยึดโดยมีกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ของไทย

6.2 ศาลและนายทะเบียน ศาลที่มีอำนาจสั่งให้ถอนใบอนุญาตภายใต้บังคับพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา 66 ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญ ศาลยุติธรรมและศาลทหาร (ทั้งศาลทหารในเวลาปกติ และศาลทหารในเวลาไม่ปกติ) ตามพระธรรมนูญศาลทหารมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งถอนใบอนุญาตได้หากว่าศาลนั้น ๆ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอันเป็นมูลให้สั่งถอนใบอนุญาต เช่น เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการกักกัน²²⁸ สำหรับนายทะเบียนหมายถึงผู้ใดนั้น ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งเจ้าพนักงานจราจรทางบก พุทธศักราช 2477 ประกาศ ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2503²²⁹ ความว่า

²²⁸ ฎีกา หน้า 61 - 64.

²²⁹ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจานุเบกษา), เล่ม 77 ตอนที่ 89 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2503, หน้า 2272.

"2. ให้บุคคลต่อไปนี้เป็นพนักงานจรรยาและนายทะเบียน คือ

- (1) อธิบดีกรมตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนทั่วราชอาณาจักร
- (2) ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บังคับการกองตำรวจจรรยา และผู้กำกับการกลาง กองตำรวจจรรยา เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียน จังหวัดพระนครและธนบุรี
- (3) ผู้บัญชาการตำรวจภูธร เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนทั่วราชอาณาจักร เว้นจังหวัดพระนครและธนบุรี
- (4) ผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนในเขตที่ปกครอง
- (5) ผู้บังคับการกองตำรวจทางหลวง เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนในเขตทางหลวงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร
- (6) ผู้กำกับการในกองตำรวจทางหลวง และสารวัตรในกองตำรวจทางหลวงเป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียน เฉพาะเขตทางหลวงแผ่นดินที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ
- (7) ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นเจ้าพนักงานจรรยาและนายทะเบียนในเขตจังหวัดที่ปกครอง....."

6.3 ผลของการถอนและยึดใบอนุญาตขับรถ

การถอนใบอนุญาตขับรถตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2477 มาตรา 66 ไม่ได้ให้อำนาจศาลถอนโดยมีกำหนดเวลา เช่น ประมวลกฎหมายอาญาเบอร์นั้น มาตรา 42 อนุญาต²³⁰ ซึ่งให้อำนาจศาลกำหนดระยะเวลาได้ ดังนั้นผลของการถอนใบอนุญาตขับรถตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จึงเป็นผลให้ออกใบอนุญาตขับรถแก่ผู้ถูก

²³⁰ ดูหน้า 143.

สั่งถอนใบอนุญาตไม่ได้ตลอดไป แต่หากมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงในภายหลัง เช่น เกิมนผู้กระทำผิดเนื่องจากการขับรถยนต์นั้นเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือดื่มสุราเป็นอาเจิม ศาลได้สั่งถอนใบอนุญาตขับรถแต่ปรากฏว่าภายหลังเขาเลิกดื่มสุราแล้ว มาร้องขอต่อศาล ศาลอาจเพิกถอนคำสั่งที่ให้ถอนใบอนุญาตขับรถเสียได้ โดยอนุโลมนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16 มาใช้

ส่วนการยึดใบอนุญาตขับรถนั้น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2477 มาตรา 66 ให้อำนาจนายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถไว้ไม่เกินหนึ่งปี ดังนั้นในระหว่างที่นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถไว้นี้ ผู้ถูกยึดใบอนุญาตก็ไม่อาจขับรถได้ เพราะจะมีความผิดฐานขับรถโดยไม่มีใบอนุญาต และจะขอให้ออกใบอนุญาตขับรถใหม่ก็ไม่ได้

6.4 สิทธิอุทธรณ์ฎีกา เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งเกี่ยวกับการถอนใบอนุญาตขับรถแล้ว คู่ความผู้มีส่วนได้เสีย จะมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาเกี่ยวกับวิธีการนี้ได้เพียงใดหรือไม่นั้น สิทธิอุทธรณ์ฎีกาก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 ทวิ, 193 ทรี, 218, 219, 219 ทวิ, 219 ทรี, 220 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2517 มาตรา 3, 6, 7, 8 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2477 มาตรา 22, 22 ทวิ พ.ร.บ.ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 61 วรรคแรก 62, 63 คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 29 สั่ง ณ วันที่ 19 ตุลาคม 2519 เช่นเดียวกับสิทธิอุทธรณ์ฎีกาเกี่ยวกับกรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งเรื่องกักกัน²³¹

สำหรับกรณีที่นายทะเบียนยึดใบอนุญาตขับรถ ผู้ถูกยึดใบอนุญาตขับรถจะอุทธรณ์ไปยังอธิบดีกรมตำรวจภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งยึดก็ได้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจให้เป็นที่สุด (พระราชบัญญัติจราจรทางบก พุทธศักราช 2477

²³¹ ฎีกา หน้า 66 - 73.

มาตรา 66 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 59 (พ.ศ. 2515) ข้อ 11)

ตอนที่ 7 มาตรการที่ใช้ต่อคนขอทาน

คนขอทาน เป็นบุคคลที่มีความประพฤตินั้นไม่สมควรเคื้อคร่อนรำคาญแก่สาธารณชน แต่ในแง่อาชญาแล้วยังไม่ถึงสภาพถึงขั้นจะเป็นอันตรายต่อสังคม บางประเทศ เช่น อังกฤษถือว่าการขอทานและใช้หรือสนับสนุนให้เคื้อกขอทานเป็นความผิดอย่างหนึ่ง ต้องถูกลงโทษ²³² และบางประเทศ เช่น เยอรมัน บุคคลซึ่งขอหรือให้เคื้อกขอทานตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน²³³ ถือว่ามีความผิดต้องระวางโทษกักขัง (มาตรา 361 อนุ 4) และตามมาตรา 42 (d) ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจส่งตัวไปทำงานยังสถานทำงานของคนจน (work house) ผนวกกับโทษที่ต้องรับได้ และกรณีทำงานไม่ได้เพราะกายพิการ ศาลอาจใช้ดุลพินิจส่งไปสถานคนทุพพลภาพ (asylum) แทน

สำหรับประเทศไทย ไม่ถือว่าการขอทานเป็นความผิดต้องโทษ แต่ได้มีพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ควบคุมการขอทานโดยกำหนดวิธีการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นที่เคื้อคร่อนรำคาญแก่สาธารณชน โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้การอบรมฝึกอาชีพ คัดนิสัย และการสงเคราะห์แก่บุคคลประเภทนี้ เพื่อประโยชน์เยี่ยวยาของประชาชน²³⁴ พระราชบัญญัติมีสาระสำคัญ ดังนี้

²³² Vagrancy Act, 1824, section 3.

Magistrates Courts Act, 1952, ss. 27(3), 98(5).

²³³ "The German Penal Code," 4 The American Series of Foreign Penal Codes (London: The Eastern Press Ltd., 1961).

²³⁴ "คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ ค.1/2513" ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจา) เล่ม 87 ตอนที่ 4 ลงวันที่ 20 มกราคม 2513, หน้า 188-189.

มาตรา 6 ห้ามมิให้บุคคลใดทำการขอลา

การขอทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิได้ทำการงานอย่างใด หรือให้ทรัพย์สินสิ่งใด คอยแทนและมีใจเป็นการขอกันในฐานญาติมิตรนั้น ให้ถือว่าเป็นการขอลา

การขีบรอง การคี่คี่ตีเป่า การแสดงการเล่นต่าง ๆ หรือการกระทำอย่างอื่น ในทำนองเดียวกันนั้น เมื่อมิได้มีข้อตกลงโดยตรงหรือโดยปริยายที่จะเรียกเก็บค่าพังกาคู แต่ขอรับทรัพย์สินตามแต่ผู้ส่งผู้จะสมัครใจให้นั้น มิให้รับฟังเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่ได้ทำการขอลาตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

มาตรา 7 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่าผู้ใดทำการขอลา และผู้นั้นเป็นคนชราภาพ หรือเป็นคนวิกลจริต พิการ หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างใด และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น ทั้งไม่มีญาติมิตรอุปการเลี้ยงดูก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์

มาตรา 8 เมื่อปรากฏจากการสอบสวนว่า ผู้ที่ทำการขอลาไม่อยู่ในลักษณะบังคับบัญญัติไว้ในมาตรา 7 ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งให้ไปติดต่อกับสำนักงานจัดหางานของรัฐบาลเพื่อได้รับความช่วยเหลือจากสถานที่ดังกล่าวนั้นต่อไป

ถ้าภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความสั่งดังกล่าวในวรรคก่อน ผู้รับคำสั่งหาได้ไปติดต่อกับสถานที่ตามคำสั่งนั้นไม่ก็ดี ไปติดต่อกแล้วแต่ไม่ยอมรับการช่วยเหลือโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นข้อแก้ตัวก็ดี หรือได้รับการช่วยเหลือแล้ว ต่อมาได้ตั้งการช่วยเหลือนั้นเสียก็ดี หรือใช้อุบายควยประการใด หลีกเลี้ยงไม่ยอมทำการงานหรือรับการช่วยเหลือซึ่งทางการแห่งสถานที่ดังกล่าวแล้วได้จัดการช่วยเหลือให้มิงานทำ หรือมีที่อยู่กินอาศัยก็ดี และปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำการขอลาอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังแหล่งประกอบการทำงาน ตามนัยแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดหางานให้ผู้ไร้อาชีพ

มาตรา 9 ผู้ที่ถูกส่งไปยังสถานสงเคราะห์นั้นอยู่ในอำนาจการควบคุมของอธิบดี อธิบดีคืออาจมอบหมายให้ชาหลวงประจำจังหวัด หรือนายกเทศมนตรีเป็นผู้มีอำนาจควบคุมต่อไปอีกชั้นหนึ่งได้

ถ้าปรากฏว่า ผู้ที่ถูกส่งไปยังสถานสงเคราะห์นั้นมีที่อาศัยและทางดำรงชีพพอสมควรแก่สภาพ ให้อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพิจารณาปล่อยตัวไป ถ้าบุคคลนั้นเป็นโรคเรื้อน วัณโรค หรือโรคติดต่ออันตรายจะต้องมีหลักฐานแสดงให้เห็นที่พอใจด้วยว่า ใดคนหนึ่งจะกระโดดหรือแพรหลายแล้วหรือเมื่อปล่อยตัวไปแล้วจะไปอยู่ในที่ซึ่งมีขอบเขตจำกัดการแพร่หลายของโรคครั้งนั้น

มาตรา 10 อธิบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะสั่งให้ผู้ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทำการงานตามที่เห็นสมควร หรือจะส่งไปทำการงานที่อื่นก็ได้

ข้อสั่ง เสด็จเกี่ยวกับมาตรการที่ไซ้ต่อคนขอทานตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน

7.1 เป็นคุณพินิจของฝ่ายบริหารที่จะสั่งให้ใช้มาตรการตามบทบัญญัตินี้ ซึ่งแตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน²³⁵ มาตรา 42 ( ) ซึ่งให้อำนาจศาลเป็นผู้ใช้คุณพินิจ ก็ใช้คุณพินิจสั่งนั้น แยกตามลักษณะ โดยหากเป็นคนชราภาพ หรือเป็นคนวิกลจริต พิกัด หรือเป็นคนมีโรค ซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพที่สั่งให้ส่งไปยังสถานสงเคราะห์ หากไม่อยู่ในลักษณะดังกล่าวนี้ก็สั่งให้ไปติดต่อกับสำนักงานจัดหางานของรัฐบาล ซึ่งหากฝ่าฝืนก็อาจส่งตัวไปยังแหล่งประกอบการทำงานได้

7.2 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทานฯ ไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลดปล่อยตามพระราชบัญญัติอุทธรณ์คำสั่งได้ ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติจกอาชีพศึกษาสงเคราะห์แก่บุคคลบางจำพวก พ.ศ. 2497 ซึ่งมีบทบัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลดปล่อยอุทธรณ์คำสั่งได้

7.3 กรณีที่ผู้ที่ถูกส่งตัวไปยังสถานสงเคราะห์หรือที่อยู่ใด ไม่ไปหรือหลบหนีจากสถานนั้นมีความผิดของระวางโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทานฯ มาตรา 13

²³⁵ คุนน่า 147.

7.4 ท้องที่ที่ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน เนื่องจาก พ.ร.บ. ควบคุมการขอทาน มาตรา 2 บัญญัติว่า พระราชบัญญัตินี้จะใช้ในท้องที่ใดให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ไว้ดังนี้

พระราชกฤษฎีกาให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 พุทธศักราช 2485²³⁶ บัญญัติให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี

พระราชกฤษฎีกาให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495²³⁷ บัญญัติให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน ในจังหวัดสระบุรี

พระราชกฤษฎีกาให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2496²³⁸ บัญญัติให้ไซ้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน ในทุกท้องที่ตลอดราชอาณาจักรบรรดาซึ่งยังมีได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศให้ไซ้

7.5 กรมและสถานสงเคราะห์ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484

ปัจจุบันได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดกรมและสถานสงเคราะห์ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484 ประกาศ ณ วันที่ 10 กรกฎาคม

²³⁶ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 59 ตอนที่ 10 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2485, หน้า 345.

²³⁷ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 69 ตอนที่ 16 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2495, หน้า 383.

²³⁸ราชกิจจานุเบกษา, (แผนกราชกิจจานุเบกษา) เล่ม 86 ตอนที่ 69 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2512, หน้า 2328.

2512²³⁹ ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดกรมและสถานสงเคราะห์ ตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พุทธศักราช 2484 ลงวันที่ 13 มกราคม 2488 และมีข้อความใหม่ดังนี้

"ข้อ 2 ให้กรมประชาสงเคราะห์มีหน้าที่ควบคุมดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทานที่เป็นคนชราภาพ หรือ เป็นคนพิการทุพพลภาพหรือเป็น คนมีโรคอื่นนอกจากโรคเรื้อน วัณโรค และโรคติดต่ออันตราย

ข้อ 3 ให้กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ควบคุมดำเนินการ ปฏิบัติเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทานที่เป็นคนวิกลจริต

ข้อ 4 ให้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ควบคุมดำเนินการปฏิบัติ เกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทานที่เป็นโรคเรื้อน วัณโรค และโรคติดต่อ อันตราย

ข้อ 5 ให้สถานสงเคราะห์ชั้นบุรี อำเภอมัญญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในความ ควบคุมของกรมประชาสงเคราะห์ เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทานที่เป็นคน ชราภาพ หรือเป็นคนที่มิโรคอื่น ๆ นอกจากโรคเรื้อน วัณโรค และโรคติดต่ออันตราย

ข้อ 6 ให้สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ อำเภอมะนัง จังหวัด สมุทรปราการ ในความควบคุมของกรมประชาสงเคราะห์ เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับ ผู้ทำการขอทานที่เป็นคนพิการทุพพลภาพ

ข้อ 7 ให้บรรดาโรงพยาบาลโรคจิตในความควบคุมของกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทานที่เป็นคนวิกลจริต

ข้อ 8 ให้สถานพยาบาล หรือโรงพยาบาล และหรือนิคมโรคเรื้อน ในความ ควบคุมของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ทำการขอทาน ที่เป็นโรคเรื้อน"

²³⁹ราชกิจจานุเบกษา, (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 86 ตอนที่ 69 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2512, หน้า 2328.

ตอนที่ 8 มาตรการที่ใช้ต่อผู้แสวงหารายได้ด้วยการค้าประเวณี

ผู้ค้าประเวณีนั้น ก็เช่นเดียวกับคนขอทานเพราะเป็นบุคคลที่มีความประพฤตินั้นไม่สมควรกระทำการเพื่อครอบงำการค้าแก่สาธารณชน แต่มองในแง่อาชญาแล้วยังไม่มีสภาพถึงขั้นจะเป็นอันตรายต่อสังคม ผู้ที่ทำการค้าประเวณีนอกจากมักเป็นกามโรค เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาและไม่มีอาชีพ ดังนั้นนอกจากจะได้รับโทษตามกฎหมายแล้ว รัฐจึงมีมาตรการใช้บังคับแก่ผู้ที่ทำการค้าประเวณีด้วย โดยมีความมุ่งหมายที่จะบังคับให้การอบรมฝึกอาชีพ คัดนิสัย และสงเคราะห์แก่บุคคลประเภทนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ. 2471 ได้กำหนดมาตรการใช้ต่อบุคคลประเภทนี้เป็นฉบับแรก ซึ่งมีสาระสำคัญในมาตรา 7 ว่า "ให้ส่งตัวหญิงและเด็กหญิงที่ถูกนำเข้ามา หรือถูกพาออกไปจากประเทศสยามเพื่อการรับจ้างให้เขาทำเมถุนกรรมไปยังประเทศเคิม หรือดินที่อยู่ในสยาม อนึ่งในระหว่างเวลาก่อนเดินทาง เจ้าพนักงานจะกักตัวหญิง หรือเด็กหญิงนั้นไว้ก็ได้"

ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 กำหนดมาตรการสำหรับบุคคลประเภทนี้ไว้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 11 เมื่อศาลได้พิพากษาให้ลงโทษผู้ใดตามมาตรา 5 มาตรา 6 หรือมาตรา 7 (กระทำผิดฐานค้าประเวณี) แล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นเป็นโรคอันควรได้รับการรักษาหรือเป็นผู้ควรได้รับการอบรมฝึกอาชีพหรือทั้งสองอย่าง อธิบดีมีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปรับการรักษาและหรืออบรมฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ เมื่อผู้นั้นพ้นโทษได้ตามระยะเวลาที่อธิบดีกำหนด แต่มิให้เกินหนึ่งปีนับแต่วันพ้นโทษ

มาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับรักษาและอบรมฝึกอาชีพผู้รับการสงเคราะห์

มาตรา 13 ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัยและการทำงานของผู้รับการสงเคราะห์.....

มาตรา 14 เมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นว่า ถ้าจะจัดให้ผู้รับการสงเคราะห์ไปทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่ ณ สถานที่ใดนอกจากสถานสงเคราะห์ จะเป็นการเหมาะสมและเป็นผลดีแก่ผู้รับการสงเคราะห์ และเจ้าของสถานที่ยินยอมรับตัวได้ ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้ส่งตัวไปทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่ ณ สถานที่นั้นได้

สำหรับต่างประเทศนั้น ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน²⁴⁰ มาตรา 42 (d) ได้บัญญัติมาตรการสำหรับบุคคลประเภทนี้ไว้ และร่างประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน²⁴¹ มาตรา 84 ก็บัญญัติให้ใช้มาตรการควบคุมบุคคลประเภทนี้ชนิดเดียวกัน

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 42 (d) บัญญัติไว้

"(1) ถ้าบุคคลใดถูกศาลพิจารณาคดีให้กักขังตามมาตรา 361 อนุ 6 a-8 ถ้าศาลเห็นว่า การส่งตัวไปทำงานยังสถานทำงานของคนจน (work house) จะเป็นวิธีบังคับให้เขาต้องทำงานและเคยชินต่อการประกอบสัมมาอาชีพและรู้จักดำเนินชีวิตที่มีระเบียบ ศาลจะมีคำสั่งเช่นนี้โดยนอกระบบเข้ากับโทษอาญาซึ่งกล่าวแล้ว

(2) กรณีเป็นเช่นเดียวกันสำหรับบุคคลซึ่งแสวงหารายได้ด้วยการค้าประเวณี เป็นอาชญากรรมและถูกศาลพิจารณาคดีให้ลงโทษกักขังตามมาตรา 361 อนุ 6

(3) .....

(4) บุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งให้ส่งไปสถานทำงานของคนจน ถ้าทำงานไม่ได้เพราะกายพิการ ก็ให้ส่งไปสถานคนทุพพลภาพ (asylum)"

²⁴⁰ "The German Penal Code," 4 The American Series of Foreign Penal Codes (London: The Eastern Press Ltd., 1961).

²⁴¹ "The German Draft Penal Code E 1962," II The American Series of Foreign Penal Codes (New York: Meilen Press Inc., 1966).

ข้อสังเกตเกี่ยวกับมาตรการตาม พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503

8.1 ผู้รับการสงเคราะห์ตาม พ.ร.บ.นี้มีได้ทั้งหญิงและชาย เนื่องจากการกระทำผิดการค้าประเวณีตามพระราชบัญญัติ ชายก็กระทำมีความผิด²⁴²

8.2 เป็นคุณพิณิจของอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ที่จะพิจารณาสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำผิดตามมาตรา 5, 6 หรือ 7 ไปยังการรักษา รับการอบรมฝึกอาชีพ ซึ่งแตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 42 (a) ซึ่งให้เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้คุณพิณิจ อำนาจและหน้าที่ของอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้อาจมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดนั้นได้ (มาตรา 17) ใ้มีประกาศกรมประชาสงเคราะห์เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ปราบการค้าประเวณีฯ ดังนี้

ประกาศกรมประชาสงเคราะห์เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและหน้าที่ปฏิบัติในเขตจังหวัด ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ประกาศ ณ วันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2503²⁴³ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดนครราชสีมาได้

ประกาศกรมประชาสงเคราะห์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ประกาศ ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2507²⁴⁴ มอบหมายให้ผู้ว่า

²⁴² "หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2503" ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 77 ตอนที่ 89 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2503, หน้า 894.

²⁴³ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 79 ตอนที่ 109 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2505, หน้า 2605.

²⁴⁴ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 81 ตอนที่ 44 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2507, หน้า 1.

ราชการจังหวัดสมุทรปราการเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 13 มาตรา 14 และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ประกาศ ณ วันที่ 25 เมษายน 2503²⁴⁵ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 13 มาตรา 14 และมาตรา 16 แทนในเขตจังหวัดนครราชสีมาได้

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด ตามมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 ประกาศ ณ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2510²⁴⁶ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น, อุตรดิตถ์, อุบลราชธานี, นครพนม, สกลนคร, หนองคาย, ชัยภูมิ, ร้อยเอ็ด, ศรีสะเกษ, บุรีรัมย์, สุรินทร์, กาฬสินธุ์, เลย, นครสวรรค์, และจังหวัดชลบุรี เป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดแต่ละจังหวัด

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503²⁴⁷ ประกาศ ณ วันที่ 6 กันยายน 2510 มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

²⁴⁵ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 83 ตอนที่ 41 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2509, หน้า 12.

²⁴⁶ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 84 ตอนที่ 84 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2510, หน้า 808.

²⁴⁷ ราชกิจจานุเบกษา, (แผนกราชกิจจา), เล่ม 84 ตอนที่ 89 ลงวันที่ 12 กันยายน 2510, หน้า 2536.

ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี ระยอง และจังหวัดมหาสารคาม
เป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดแต่ละจังหวัด

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค่าประเวณี พ.ศ.2503 ประกาศ ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2512²⁴⁸ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่, เชียงราย, น่าน, พะเยา, เพชรบูรณ์, ตาก, ตราก, ปราจีนบุรี, สงขลา, บัคธานี, ยะลา, นราธิวาส และนครศรีธรรมราช เป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค่าประเวณี พ.ศ.2503 แทนในเขตจังหวัดแต่ละจังหวัด

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค่าประเวณี พ.ศ.2503 ประกาศ ณ วันที่ 19 เมษายน 2515²⁴⁹ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธรเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดยโสธรได้

ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่องมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ใช้อำนาจปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัด ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติปราบการค่าประเวณี พ.ศ.2503 ประกาศ ณ วันที่ 23 พฤษภาคม 2515²⁵⁰ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัด

²⁴⁸ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจา), เล่ม 86 ตอนที่ 115 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2512, หน้า 10.

²⁴⁹ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจา), เล่ม 89 ตอนที่ 69 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2515, หน้า 1139.

²⁵⁰ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจา), เล่ม 89 ตอนที่ 88 ลงวันที่ 6 มิถุนายน 2515, หน้า 1476.

ทวัดแม่ของสอน, แพร่, ลำปาง, อุตรดิตถ์, พิจิตร, สุโขทัย, ลำพูน, กำแพงเพชร, นครปฐม, สิงห์บุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, อ่างทอง, สุพรรณบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, ชุมพร, เพชรบุรี, ชัยนาท, ฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, สมุทรสาคร, สมุทรสงคราม, นครนายก, จันทบุรี, ภูเก็ต, พังงา, กระบี่, สตูล, ระนอง, ตรัง, พัทลุง และ สุราษฎร์ธานี เป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 11 แทนในเขตจังหวัดแต่ละจังหวัด

8.3 พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ไม่มีบทบัญญัติให้ผูถูกส่งตัวไปรักษาและหรืออบรมฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์อุทธรณ์คำสั่งได้ ซึ่งต่างจากพระราชบัญญัติอาชีวศึกษาสงเคราะห์แก่บุคคลบางจำพวก พ.ศ.2497 ซึ่งมีบทบัญญัติให้ผูถูกส่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอุทธรณ์คำสั่งได้

8.4 กรณีที่ผู้รับการสงเคราะห์ผู้ใดหลบหนีไปจากสถานสงเคราะห์หรือสถานที่ซึ่งอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์กำหนดให้ไปทำงานหรือประกอบอาชีพ ตามมาตรา 14 มีความผิดต้องระวางโทษ ตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี มาตรา 15

8.5 สถานสงเคราะห์ ได้มีประกาศกรมประชาสงเคราะห์ เรื่องจัดตั้งสถานสงเคราะห์สำหรับรักษาและอบรม ฝึกอาชีพ ผู้รับการสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ประกาศ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2503²⁵¹

จัดตั้งสถานสงเคราะห์ปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกาศ ณ วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ.2504²⁵² จัดตั้งสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ ตำบล

²⁵¹ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 77 ตอนที่ 104 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2503, หน้า 77.

²⁵²ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 78 ตอนที่ 59 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2504, หน้า 1713.

เกาะเกร็ด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกาศ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2508²⁵³
 จัดตั้ง ณ ตำบลจอหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นสถานสำหรับ
 รักษาและอบรมเด็กอาชญาผู้รับการสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี
 พ.ศ.2503

ตอนที่ 9 การเนรเทศ

ปัจจุบันมีบทกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการเนรเทศ คือ พระราชบัญญัติการเนรเทศ
 พ.ศ.2499 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเนรเทศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2507 และ
 พระราชบัญญัติป้องกันการค้ากำไรเกินควร พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
 ป้องกันการค้ากำไรเกินควร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2517 การเนรเทศนั้นบางประเทศก็มี
 ลักษณะการใช้อย่างโทษ เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส²⁵⁴ โดยมาตรา 8
 บัญญัติว่า การเนรเทศเป็นโทษที่น่าอับอาย แต่บางประเทศก็ใช้วิธีการเนรเทศอย่างลักษณะ
 ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่นประมวลกฎหมายของจีนคณะชาติ²⁵⁵ ซึ่ง มาตรา 95
 บัญญัติว่า "คนต่างด้าวซึ่งถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกโดยมีกำหนดเวลาหรือโทษที่หนักกว่า
 หลังจากที่ได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือพ้นโทษแล้ว อาจถูกสั่งให้ออกไปจากประเทศได้"
 และตามกฎหมายเดิมของไทย คือ พระราชบัญญัติคัดค้านคนคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษ

²⁵³ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 82 ตอนที่ 98 (ฉบับพิเศษ), ลงวันที่ 12
 พฤศจิกายน 2508, หน้า 5.

²⁵⁴ "The France Penal Code," I The American Series of
 Foreign Penal Codes (Great Britain : The Pitman Press of Bath, 1960).

²⁵⁵ "The Criminal code of the Republic of China," Law of the
 Republic of China, Translated & Compiled by Law Revision Planning
 Group CUSA. The Executive Yuan The Republic of China, 1961, p. 893.

หลายครั้ง ร.ศ. 127 บัญญัติถึงผู้ที่ต้องถูกส่งออกไปอยู่ต่างหัวเมืองซึ่งเป็นคนต่างค้ำวในข้อ 4 ว่า "ถ้าคนที่ส่งออกไปอยู่ต่างหัวเมือง ตามข้อความในพระราชบัญญัตินี้เป็นคนที่เกิดในเมืองต่างประเทศ ก็ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาล มีอำนาจเนรเทศคนชนิดนั้นแทนการที่จะต้องส่งให้ออกไปอยู่ต่างหัวเมืองได้ตามแต่จะเห็นสมควร" แต่ตามพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเนรเทศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควร พ.ศ. 2490 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517 การเนรเทศนั้นไม่มีลักษณะเป็นโทษ เพราะตามพระราชบัญญัติการเนรเทศฯ ผู้ที่ยังไม่กระทำผิดกฎหมายก็อาจถูกเนรเทศได้ และตามพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควรฯ การเนรเทศก็มีลักษณะเป็นมาตรการที่ไซ้ต่อผู้กระทำผิดซึ่งเป็นคนต่างค้ำวผนวกกับโทษที่ต้องรับหลังจากที่ได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้ว อนึ่งลักษณะการเนรเทศตามพระราชบัญญัติการเนรเทศฯ และพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควรฯ ก็ไม่เข้าลักษณะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะคนต่างค้ำวที่จะถูกเนรเทศตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นต้องมีสภาพถึงกับสภาพที่เป็นอันตรายต่อสังคม (พระราชบัญญัติการเนรเทศฯ มาตรา 5, ลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควรฯ) จากลักษณะของคนต่างค้ำวที่อาจถูกเนรเทศตามพระราชบัญญัติการเนรเทศฯ และพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำวไรเกินควรฯ การเนรเทศคนต่างค้ำวตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้จึงมีลักษณะเป็นเพียงการที่รัฐเห็นสมควรไม่ให้คนต่างค้ำวผู้ที่ไม่พึงปรารถนาออกจากราชอาณาจักรเท่านั้น

9.1 พระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเนรเทศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2507

ตามพระราชบัญญัตินี้ มีข้อความสาระสำคัญเกี่ยวกับการเนรเทศในมาตรา 5, 6 มาตรา 5 บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏว่ามีความจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งให้เนรเทศคนต่างค้ำวออกไปนอกราชอาณาจักรมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร อนึ่งเมื่อพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป รัฐมนตรี

จะเพิกถอนคำสั่งเนรเทศเสียก็ได้

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ที่เคยได้สัญชาติไทยโดยการเกิด"

มาตรา 6 บัญญัติว่า "เมื่อใดที่ออกคำสั่งให้เนรเทศผู้ใดแล้ว ให้รัฐมนตรีหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายสั่งให้จับกุม และควบคุมผู้นั้นไว้ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งจนกว่าจะได้จัดการให้เป็นไปตามคำสั่งเนรเทศ

ในขณะที่ดำเนินการขอคำสั่งรัฐมนตรีเพื่อเนรเทศผู้ใด พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะจับกุม และควบคุมผู้นั้นไว้ก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้นับว่ามีเหตุแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาว่าด้วยการจับกุมและควบคุมมาใช้โดยอนุโลม"

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเนรเทศตามพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. 2499

9.1.1 เป็นอำนาจของรัฐมนตรีที่จะออกคำสั่งเนรเทศหรือเพิกถอนคำสั่ง แต่หากมีการอุทธรณ์คำสั่ง นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนคำสั่งเนรเทศ สั่งผ่อนผันโดยประการอื่นใด หรือสั่งให้ส่งไปประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใด แทนการเนรเทศตามที่เห็นสมควรได้ กล่าวคือ อำนาจสั่งเนรเทศหรือกเนรเทศคนต่างด้าวนี้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ไม่ใช่อำนาจของศาล²⁵⁶ ซึ่งต่างกับประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส²⁵⁷ ซึ่งให้เป็นอำนาจของศาล

9.1.2 ผู้ถูกสั่งเนรเทศตามคำสั่งรัฐมนตรีมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรี ขอให้เพิกถอนคำสั่งเนรเทศ หรือขอมิให้ส่งตัวออกไปนอกราชอาณาจักรได้ แต่ต้องยื่นอุทธรณ์ภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

²⁵⁶ "คำพิพากษาฎีกาที่ 1011/2475," คำพิพากษาฎีกาพุทธศักราช 2475 ธรรมสาร, เล่ม 16, พระนิติการณประสมรวบรวม (พระนคร : โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ), หน้า 998.

²⁵⁷ "The France Penal Code," I The American Series of Foreign Penal Codes (Great Britain : The Pitman Press of Bath, 1960).

9.1.3 กรณีละเมิดคำสั่ง

บุคคลผู้ถูกเนรเทศออกไปนอกราชอาณาจักรแล้วกลับเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนครบกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งเนรเทศ หรือก่อนรัฐมนตรีได้มีคำสั่งเพิกถอนการเนรเทศ ต้องมีความผิด และถูกระวางโทษตาม พ.ร.บ. การเนรเทศ พ.ศ. 2499 มาตรา 10 แล้วให้ส่งตัวเนรเทศออกไปนอกราชอาณาจักรตามคำสั่งเดิม

ผู้ซึ่งหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกควบคุมตามมาตรา 6 ต้องมีความผิดและถูกระวางโทษตาม พ.ร.บ. การเนรเทศ พ.ศ. 2499 มาตรา 9 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. การเนรเทศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2507

บุคคลซึ่งได้รับการผ่อนผันตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีที่ให้ส่งไปประกอบอาชีพ ณ ที่แห่งใด แทนการเนรเทศตาม มาตรา 8 แล้วไม่ไปหรือไม่อยู่ประกอบอาชีพ ณ ที่นั้น ตามคำสั่ง มีความผิดต้องระวางโทษ ตาม พ.ร.บ. การเนรเทศ พ.ศ. 2499 มาตรา 11

9.2 พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควร พ.ศ. 2490 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517

พระราชบัญญัติป้องกันการค้ำกำไรเกินควรฯ นี้ บัญญัติสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการเนรเทศในมาตรา 31 ซึ่งต้องอ่านเชื่อมโยงกับ มาตรา 30

มาตรา 30 บัญญัติว่า "นอกจากความผิดซึ่งต้องรับตามคำพิพากษาแล้วนั้น ให้ผู้มีความผิดเสียเงินค่าเงินบหน้าจำคุกแก่ผู้แจ้งความเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของเงินค่าปรับ แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยบาท"

มาตรา 31 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวให้เนรเทศผู้นั้นออกจากประเทศไทย"

มีปัญหาว่า การสั่งให้เนรเทศตาม มาตรา 31 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันการค้ำกำไรเกินควรฯ นี้เป็นอำนาจของใคร ปัญหานี้ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ 537/2492²⁵⁸ วินิจ

²⁵⁸ คำพิพากษาฎีกาประจำพุทธศักราช 2492, จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา (พระนคร : โรงพิมพ์วิรัชคณะช่างจำกัถ, 2492), หน้า 368.

ฉึยว่า "การเนรเทศบุคคลออกไปนอกราชอาณาจักร ตาม พ.ร.บ.ป้องกันการค้ำกำไร
 เกินควร พ.ศ.2490 มาตรา 31 นั้น ไม่ใช่เป็นกรณีให้ศาลพิพากษา "กล่าวคือ การ
 เนรเทศก็เป็นอำนาจของเสนาบดีตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยกรเนรเทศ ร.ศ.131 ซึ่งใช้ยู่
 ขณะนั้น คังนั้นตามนัยคำพิพากษาฎีกานี้ การเนรเทศบุคคลต่างค้ำวตาม พ.ร.บ.การเนร
 เทศ พ.ศ.2499 มาใช้บังคับโดยอนุโลม อนึ่งก่อนที่จะถูกเนรเทศนั้นน่าจะเป็นว่าต้องรับ
 โทษตามคำพิพากษาในความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป้องกันการค้ำกำไรเกินควรแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย